

DZIENNIK URZĘDOWY

c. i k. Komendy obwodowej w Tomaszowie.

Prenumerata ćwierćroczna 3 K. Wychodzi 1. i 15. każdego miesiąca.

Nr. 1. **Tomaszów 1. kwietnia 1916.**

1.

Kreowanie c. i k. Komendy obwodowej.

C. i k. Naczelny Wódz Armii rozporządzeniem z 17 września 1915, M. V. Op. Nr. 85386 utworzył c. i k. Komendę obwodową dla powiatu tomaszowskiego.

Komendę obwodu powierzono c. i k. pułkownikowi **Juliuszowi Beranowi.**

Komendant obwodu jest w obwodzie wyłącznie rozstrzygającym, zarządzającym i odpowiedzialnym komendantem.

Kierującym cywilnym Komisarzem jest c. k. Starosta **Roman Żurowski.**

Kierownikiem sądu jest c. i k. pułkownik—audytor **Antoni Schupp.**

2.

Przedmiot ogłoszeń.

Celem Dziennika urzędowego jest ogłaszanie i objaśnianie rozporządzeń i zarządzeń c. i k. Naczelnego Wodza Armii, c. i k. Komendanta 1. Armii i zarządzeń c. i k. Komendanta obwodu.

W Dzienniku urzędowym będą zawarte także pouczenia i instrukcye dotyczące zagospodarowania i zdrowia publicznego a nadto ogłaszane szczegóły, których powszechna znajomość leży w interesie ludności obwodu.

3.

Wykonanie ogłoszonych przepisów.

Wykonanie każdego ogłoszonego zarządzenia porucza się gminom i Komendom c. i k. posterunków Żandarmeryi w miarę ich zakresu działania.

Ogłoszenie ma nastąpić w sposób w miejscu używany a nadto Dzienniki rozporządzeń c. i k. Zarządu wojskowego w Polsce jakoteż Dzienniki urzędowe mają być wyłożone w lokalach urzędowych gmin do wolnego przeglądu dla stron podczas godzin urzędowych.

Nieznajomość ogłoszonych w Dzienniku Rozporządzeń c. i k. Zarządu wojskowego w Polsce i w Dzienniku urzędowym albo innego rodzaju w publicznych obwieszczeniach, rozporządzeń i zarządzeń, nie chroni od kary tego, który je przekracza.

Niewykonanie powyższego obwieszczenia lub rozporządzeń i zarządzeń c. i k. Komendy obwodowej, ogłoszonych w Dzienniku urzędowym lub w inny sposób, przez Wójtów i Sołtysów, pociągnie za sobą oprócz grzywny do 2000. K, lub odpowiedniej kary aresztu, także usunięcie z urzędu.

4.

Wiosenna uprawa roli.

Upośledzona dotkliwie wskutek niekorzystnych stosunków jesienna uprawa roli, wymaga ze strony wszystkich rolników znacznie wydatniejszej pracy, przy wiosennej uprawie roli, aby zaspokoić potrzeby ludności w obwodzie i przez uzyskanie możliwie najlepszych rezultatów żniw, podnieść zmniejszony wskutek wojny dobrobyt.

Brak sił roboczych a wszczególności koni nie śmie powodować rezygnacyi, przeciwnie musi pobudzać do tem większej pracy.

Wieśniak musi się nauczyć także orania krowami, jak to się dzieje od dawna w najbardziej błogosławionych krajach naszej monarchii n. p. w Czechach i Morawach, w pracach swoich muszą uczestniczyć wszystkiemi swojemi siłami także kobiety i dzieci. Właściciel dóbr musi w uczciwy i sumienny sposób wspomagać wieśniaka i na odwrót, w szczególności sąsiad musi pomagać sąsiadowi siłami roboczemi w ludziach, zwierzętami roboczemi, nasionami i narzędziami rolniczemi.

Komenda 1. Armii; której obwód podlega, uczyniła dla wsparcia ludności wszystko, co leżało w jej mocy i spodziewa się, że wysłani do obwodu jeńcy, konie i maszyny rolnicze, będą przez użytkujących jak najsumienniej i naintenzywniej wyzyskane dla osiągnięcia możliwie najobszerniejszej i racyonalnej (rozumnej) wiosennej obróbki.

Nad postępami prac rolniczych będę czuwał osobiście, jak również moje organa a w szczególności Żandarmerya.

Pilność i wynik pracy będę umiał nagradzać, opieszałość zaś karać.

Upraszam Wielebne Duchowieństwo, aby przy każdej sposobności, a w szczególności z ambony, napominało ludność do pracy, będącej jedną z najlepszych podstaw prawdziwie bogobojnego życia, a żądam od właścicieli dóbr i reszty intenligencyi w obwodzie, aby w gorący ludzki sposób wpływali wychowawczo na wieśniaka i przekonali go, że pilność i praca są pierwszymi warunkami szczęśliwej i świetnej przyszłości narodu polskiego, że w szczególności obecne krytyczne czasy; trzeba przez nieustanną pracowitość wszystkich bez wyjątku; przezwyciężyć.

Ja i moje organa będziemy wspierać radą i czynem wszystkich, aby mogli podołać swoim obowiązkom tej pracy.

Beran pułkownik.

5.

Zasadnicze postanowienia dla obwodu tomaszowskiego.

1.) Wszystkie dotychczasowe prawa i zasady prawne, które dotychczas obowiązywały w Królestwie Polskiem, pozostają nadal w mocy, o ile konieczne względy nie spowodują Naczelnego Wodza Armii do zmian.

2.) Wszelkie ograniczenia uznanych wyznań religijnych ukrócenie praw języka polskiego zostają zniesione. Językiem urzędowym gmin jest o ile nie obrały języka niemieckiego język polski.

Wszystkie podania i pisma będą na równi traktowane bez względu na to czy będą wniesione w języku polskim czy niemieckim.

W szkołach wprowadza się język polski jako wykładowy.

Rozkazy moje do ludnosci wydawane będą w formie publicznych obwieszczeń w języku polskim i niemieckim, polecenia skierowane do Urzędow gminnych, rz. kat. Urzędów parafialnych, do Towarzystw polskich i. t. p. w językuu polskim.

3.) Język małoruski (ukraiński) ma to same uprawnienie*). Język rosyjski oraz cyrylica, są supełnie wykluczone z użycia w szkołach, urzędach i w ogóle z życia publicznego.

Napisy rosyjskie w miejscach widocznych, tudzież insygnia Państwa rosyjskiego należy usunąć zaraz o ile to do dziś dnia się jeszcze niestało.

Znosi się wydany przez rząd rosyjski zakaz podejmowania czynności urzędowych podczas tak zwanych galówek.

Wprowadza się kalendarz gregoryański i czas środkowo—europejski.

4) Posiadanie broni i amunicyi jest najsurowiej zabronione.

Posiadacze tejże winni do dni 3. złożyć broń i amunicyę w Komendzie obwodowej względnie w najbliższym posterunku Żandarmeryi lub innej Władzy wojskowej.

*) Ponieważ jednak w tutetejszym obwodzie dokonany spis ludności nie wykazał ani jednego ukraińca przeto na razie nie zachodzi potrzeba używania tego języka.

Podania naldżycie uzasadnione o wyjątkowe pozostawienie broni do polowania, lub broni o historycznej wartości należy wnosić do c. i k. Komendy obwodowej.

5). Wszyscy obowiązani są przyjmować pieniądze austro- węgierskie w następującym kursie:

1 Rubel papierowy lub srebrny	2 Kor.
1 „ złoty	2 „ 50 hal.
1 Kopiejka	2 hal.
1 Korona	50 kop.

6). W całym obwodzie tomaszowskim zakazanem jest chodzenie po ulicach po godzinie 10-ej wieczorem z wyjątkiem nadzwyczajnych wypadków.

Uregulowanie godzin policyjnych w restauracyach, kawiarniach i t. p. nastąpi później. Na rązie obowiązują przepisy wydane przez Władze wojskowę.

7). Przez publiczne obwieszczenie nabierają rozporządzenia c. i k. Komendy obwodowej mocy bezwzględnie obowiązującej.

8). Przekroczenia nakazów lub zakazów Władz wojskowo- administracyjnych o ile nie podpadają pod orzecznictwo sądowe, karane będą w drodze administracyjnej, grzywną do 2000 koron lub aresztem do 6 miesięcy.

Gorącem mojem staraniem będzie łagodzenie skutków wojny, która tak dotkliwie nawiedziła naród i kraj polski.

Żądam natomiast bezwzględnego posłuszeństwa dla wydanych przezemnie rozkazów.

Od czynnej i pełnej zaufania pomocy samego społeczeństwa zależeć będzie, czy działalność nowego zarządu, wyda dla kraju pożądane owoce.

6.

Zasiłki na utrzymanie dla rodzin powołanych do czynnej służby wojskowej.

Rozporządzeniem c. i k. naczelnej Komendy armii z dnia 22 stycznia 1916 Op. M. V. № 6561|P. v. Q. M. V, № 5815, utworzoną została przy tut. c. i k. Komendzie obwodowej Komisya zasiłkowa, celem udzielenia zasiłku pieniężnego rodzinom żołnierzy powołanych pod broń zarówno c. i k. austr-węg. jak też i rosyjskiej.

Przewodnią myślą tego rozporządzenia nie jest zupełne wyrównanie ubytku w dochodach członka rodziny, lecz tylko udzielenie wymieniowym poniżej osobom zasiłku w razie gdyby rodzina narażona była na niedostatek.

A). Zasiłki na utrzymanie dla rodzin powołanych do czynnej służby wojskowej rosyjskich żołnierzy (szeregowców), którzy nie mogą podnieść roszczenia o datek z łaski przyznany członkom rodzin pozostałym po sługach urzędowych (patrz Dziennik urzędowy Nr. 2 punkt .) wynosi dziennie 40. halerzy na głowę dla każdego żyjącego wspolnie pod jednym dachem w wieku powyżej lat pięciu, a 20. halerzy dziennie poniżej lat pięciu.

Ogólna kwota zasiłku dla wszystkich członków rodziny powołanego żołnierza nie może przekroczyć sumy 30. koron miesięcznie ani też kwoty pobieranej w czasie pokoju przez członków żywiciela rodziny.

B). Zasiłek ten przyznano od dnia 1. marca 1916 począwszy a wypłacany będzie (za arkuszem płatniczym) miesięcznie z dołu pierwszego dnia każdego następnego miesiąca (n. p. za marzec dnia 1. kwietnia).

C). Do zasiłku tego mają prawo: 1.) żona, 2.) ślubni potomkowie, 3.) ślubni przodkowie (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), rodzeństwo i rodzice żony.- Przez „rodzeństwo“ rozumie się także rodzeństwo przyrodnie jeżeli posiada wspólnego rodzica. Natomiast ci z rodzeństwa, którzy są z nieprawego łoża nie mają prawa do zasiłku. 4.) nieślubna matka i nieślubne dzieci, lecz tylko wtedy, a) jeżeli ich utrzymanie **zależało dotąd istotnie** od pracy (dochodu) powołanego pod broń, b) jeśli ich utrzymanie jest zagrożone z powodu ubytku tego dochodu, co musi być stwierdzone, nadto, c) że jeżeli żyją wspólnie pod jednym dachem i d) jeśli nie mają prawa do wsparcia od innnych członków familii (spadek, umowy rejentalne, spłata i t. p.

D). Ze zgłaszajacymi się należy w gminie spisać „Zgłoszenie“ (załączony formularz) w następujący sposób: 1.) na stronicy 1. „Zgłoszenia“ należy z jak największą dokładnością wypełnić wszystkie rubryki odnoszące się do powołanego pod broń żołnierza, 2.) na stronicy 2-giej „Zgłoszenia“ należy a) w rubrykach pod 1. pionowych, wpisywać członków rodziny według porządku powyżej podanego a mianowicie najpierw żonę a potem dzieci i t. d., b) w rubrykach pod 1 poziomych przy każdej osobie umieśćić odpowiedzi na pytania w nagłówkach uwidocznione, c) w rubryce pod 2. członkowie rodziny powołanego pod broń mają podać, imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i № domu tej osoby która będzie dla nich pieniądze podejmowała w Kasie c i k. Komendy obwodowej w Tomaszowie. d) w rubryce 3-ej po prawej stronie ma podpisać zgłoszenie ta osoba, która prosi o zasiłek a po lewej stronie ma podpisać Wójt, że to zgłoszenie zostało spisane w obecności jego i że za prawdziwość tych dat odpowiada swoją osobą.

E). Skoro w ten sposób wypełniono „Zgłoszenie“ wówczas na stronie 3-ciej u góry rzeczonego zgłoszenia, Wójt oświadcza się stanowczo czy strona prosząca (zgłaszająca się) podała prawdziwe daty na 1-wszej i 2-giej stronie że utrzymanie członków rodziny było pokrywane istotnie z dochodu powołanego pod broń przekreślając albo 1 albo 2-gą odpowiedź przy klamrach umieszczoną, stósownie do tego czy powołany był rezerwistą, czy też zatrzymany został nadal w rotach czynnej służby wojskowej.

Po podpisaniu (miejscowość, data podpis Wójta i pieczęć gminna) należy „Zgłoszenie“ to natychmiast odesłać do c. i k. Komendy obwodowej (cywilny Komisaryat).

F). Jeżeli powołany nie mieszkał wspólnie z rodziną należy podać z możliwą dokładnością jaką dawał względ-

nie przysyłał tygodniowo lub miesięcznie kwotę na utrzymanie swej rodziny.

Również zwraca się uwagę że w zgłoszeniu rodzin powołanych wyznania mojżeszowego należy wymienić odnośnie co do rodziców, dziadów, pradziadów, teściów i żony powołanego, czy są ślubnymi czy rytnalnymi (ślub bez zapowiedzi i nie w bożnicy zawarty) a co do dzieci i rodzeństwa, czy pochodzą z małżeństwa, legalnego czy rytualnego.

Jeżeli matka powołanego pod broń (bez względu na wyznanie) wyszła drugi raz za mąż, należy zbadać, czy drugi mąż żyje, w jakim jest wieku, jaki posiada majątek. czem się trudni czy utrzymanie matki ewentualnie także przyrodniego rodzeństwa zależało od powołanego i tenże rzeczywiście swą matkę mimo ponownego małżeństwa pieniężnie wspierał.

G). Przy badaniu stosunków majątkowych rodzin powołanych pod broń, należy z całą ścisłością podać jakie gospodarstwo rolne posiada ta rodzina, czem się trudni i z czego dotychczas się utrzymywała.

Wreszcie stwierdzić należy, czy powołany odbywa rzeczywiście służbę wojskową, gdyż w przeciwnym razie (n. p. dezercya) rodzinie takiej nie należy się żaden zasiłek.

Urlop dla poratowania zdrowia oraz inne niezawinione przerwy w czynnej służbie wojskowej (niewola) nie pociągają za sobą utraty prawa do zasiłku.

Wszystkie prośby (zgłoszenia) załatwia ostatecznie (bez prawa rekursu) c. i k. Komenda obwodowa we własnym zakresie działania.

Jeżeli prośbę (zgłoszenie) uznano za uzasadnioną ustala Komenda wysokość, termin płatności zasiłków i wydaje polecenie kasie a równocześnie wysyła zawiadomienie o przyznaniu zasiłku.

Co do wypłaty wsparć obowiązują na razie następujące postanowienia. 1.) na pobór przyznanych wsparć (zasiłków) otrzymują członkowie rodzin, „arkusz płatniczy“ 2.) wypłatę uskutecznia Kasa c. i k. Komendy obwodowej w Tomaszowie, osobie wskazanej w „Zgłoszeniu“ (na 2-giej stronie, 2-ga pionowa rubryka („Zgłoszenia„) za pokwitowaniem bez opłaty lub stempla.

7.

Pouczenie o tyfusie plamistym.

Tyfus plamisty, zwany także plamistą febrą lub tyfusem głodowym, jest chorobą nadzwyczaj zaraźliwą, która rozszerza się zwłaszcza tam gdzie ludzie nie przestrzegają czystości w mieszkaniu lub obejściu i czystości ciała, i zamieszkują w mieszkaniach przepełnionych (zbyt szczupłych w stosunku do ilości osób mieszkających).

Chorobę tę przenoszą wszy żyjące w sukniach lub włosach (zdaje się jednak że i pchły mogą tę chorobę przenosić). Powietrzem tyfus plamisty nie rozszerza się nigdy

Między zarażeniem a wybuchem choroby upływa czas 10, rzadziej 12 do 14 dni.

Choroba występuje najczęściej nagle i objawja się silnymi dreszczami, wysoką gorączką, połączoną z silnym bólem głowy. krzyża, rąk i nóg. Chory majaczy i okazuje obraz pełnego wyczerpania.

Dnia 4 lub 5 po zachorowaniu występują na skórze, zwłaszcza na piersi i brzuchu, ciemno-czerwone plamy, dochodzące do wielkości soczewicy.

Choroba kończy się 13 lub 14 dnia, wyzdrowieniem lub śmiercią.

W czasie panującej epidemii jest obowiązkiem każdego pilnie zważać na czystość w domu i na obejściu. Owady ssące krew, zwłaszcza wszy i pchły, należy wygubić nie tylko w pokoju chorego lecz w całym domu.

Chory na tyfus plamisty powinien być wykluczony od styczności z innymi, i w tym celu oddany do szpitala, o ile w miejscu znajduje się szpital lub dom izolacyjny.

W razie pojawienia się tyfusu plamistego przestrzegać należy następujących przepisów, których niewykonanie, będzie bardzo surowo karanem, a mianowicie:

1.) O każdem zachorowaniu na tyfus plamisty należy natychmiast donieść Urzędowi gminnemu, który ma bezzwłocznie zawiadomić c. i k. Komendę obwodu. Wielkiej wagi są doniesienia o pierwszych wypadkach zachorowania.

2.) Na drzwiach domu, w którym znajduje się chory należy umieścić tabliczkę z napisem „Tyfus plamisty— Wchodzić nie wolno.“

3.) W miejscowości, w której wybuchł tyfus plamisty należy ogłosić, że mieszkańcom domu zakażonego nie wolno schodzić się z innymi mieszkańcami i w ogóle nie wolno urządzać żadnych tłumnych zebrań.

4.) Udział w pogrzebach ma być ograniczony do konieczności, — wnoszenie ciała do kościoła i tłumne pogrzeby są zabronione.

Zwłoki zmarłego na tyfus plamisty, winna osoba, która chorego pielęgnowała, zawinąć w prześcieradło, umaczane w 5% rozczynie kwasu karbolowego i tak włożyć do trumny — a po zamknięciu tejże przenieść do kostnicy i w 24 godzin po śmierci pochować, ile możności przy jak najmniejszym udziale ludzi.

Urządzanie styp pośmiertnych w domu zakażonym jest zakazane.

Urząd gminny ma obowiązek nadzorować przestrzeganie tych przepisów i w tym celu wyznaczzć wartę.

5.) Po wyzdrowieniu i wykąpaniu chorego, równie jak po śmierci należy przeprowadzić końcową dezinfekcyą (odrażenie) w następujący sposób:

a) Całą bieliznę chorego i osób pielęgnujących, — pościel i inne tego rodzaju rzeczy należy włożyć do jakiegóś naczynia, (putni, balii) napełnionego 5% rozczynem kwasu karbolowego i zostawić przes 24 godzin, poczem gotować przez godzinę, a następnie wyprać. Futra i kożuchy należy posypać obficie proszkiem naftaliny, a następnie przynajmniej przez trzy tygodnie przechować w odosobnionem miejscu.

b) Słomy i siennika nie można wyrzucać na oborę, — lecz należy ją spalić. — Tak samo postąpić należy z rzeczami mniej wartościowemi, jak szmaty i t. p.

Łóżko trzeba dokładnie wytrzeć 5% rozczynem kwasu karbolowego.

Podłogi w izbach i sieni należy polać 5% rozczynem kwasu karbolowego lub lyzolu albo mlekiem wapiennem (1 część wapna — 3 części wody) a pokój chorego wymalować albo wybielić.

6.) Ludność należy pouczyć, że tyfus plamisty roznoszą wszy i pchły, i przez wygubienie tychże zwalcza się skutecznie zarazę.

7.) Sprawozdanie tygodniowe o stanie zdrowotnym należy przedkładać c. i k. Komendzie obwodowej każdej soboty — za ubiegły tydzień. W sprawozdaniu podać należy zaszłe w ciągu tygodnia wypadki zachorowania, wyzdrowienia ewentualnie śmierci, podając imię nazwisko, zatrudnienie i numer domu.

C. i k. Komendant obwodu:

pułkownik **Beran m. p.**

Nakładem i drukiem c. i k. Komendy obwodowej w Tomaszowie.